

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>	Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok 4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka 2 „ — „		
Na štvrt roka 1 „ — „		
Jednotlivé číslo 6 halierov.		

Revisia a stanovisko vlády.

Pri pojednávaní rozpočtového zákona gróf Ján Zichy, predseda ľudovej parlamentárnej strany v obširnej reči odôvodnil, prečo sa chová ľudová strana s nedôverou proti vláde, následkom čoho jej rozpočet nepovoľuje. Táto reč poskytla ministerskému predsedovi vhodnú príležitosť, aby stanovisko vlády osvietil, ktoré zaujala v oči ľudovej strane a hlavne v oči jej jedinej vážnej požiadavke, totižto revisii cirkevno-politických zákonov.

Gróf Ján Zichy v svojej reči povedal, že heslom ľudovej strany je revisia cirkevnej politiky, a že táto je vážnejšia, než jakákoľvek hospodárska, politická, alebo verejno-právna otázka. Jedným slovom vodca ľudovej strany osvedčil sa, že cieľom ľudovej strany nie je nič iné, ako žiadať revisiu cirkevnej politiky, ostatné body ich programu sú len také dodatky, dôvážky, ktoré dľa okolností, môžu aj vystať, alebo ktoré dľa potreby možno zameniť aj inými. Že je tomu skutočne tak, to dokazujú aj ich reči, ktoré sú dľa toho, komu ich hovoria, vždy iné a iné. Keď hovoria pred Slováckmi, vtedy spomínajú národnostný zákon z r. 1868-ho, keď ale na Dolniakoch hovoria, vtedy nič nechcú vedieť o urovnoprávnení národností. V časopise pre ľud určený žiadajú zavedenie všeobecného volebného práva, v časopise ale určenom pre pánov, tam sú rozhodne proti tomuže atď.

Ministerský predseda tentoraz rázne zavrátil ľudákov rozhodne odmietnuc požiadavky ich strana revisie cirkevno-politických zákonov. Táto čiastka reči ministerského predsedu tak krásnymi slovami líči opravdový liberalismus vlády, ktorý každému vierovyznaniu poskytuje rovnaké práva,

rovnakú ochranu, že túže na tomto mieste podávame skoro doslovne.

Rečník ľudovej strany vyzýva, hovorí ministerský predseda, aby sme cieľom uspokojenia mysli stavali most a hojili rany, lebo to vyžaduje záujem krajiny. Rečník iné káže a iné robí, lebo tá strana, ktorej program pozostáva jedine z revisie, tá strana, ktorej iné čiastky programu sú len dôvážok, alebo také veci, ktoré majú aj iné strany v programme; tá strana nech nehovorí, že chce stavať most a rany hojiť.

Lebo kto chce po cirkevno-politickom boji šťastne nastaviť jednomyslnosť a pokoj tým rozbuščať, že tento boj chce od počiatku začať; kto chce hodiť hlavu toho boja do citov obyvateľov krajiny: ten môže o tom hovoriť so svojho stanoviska, o tom ale nech nehovorí, že chce most stavať a rany hojiť. Lebo revisia, ba už len aj jej udržanie na dennom poriadku len otvára zacelené už rany a nepostaví most, ale otvorí ohromnú prepasť.

Ja som toho presvedčenia, — pokračuje ministerský predseda — že sa týchto ustanovizní neslobodno týkať, a ani nie je potrebné, a vláda sa týchže ani nedotkne a ani nedovolí, aby sa týchže ktokoľvek dotkol. Ja som toho presvedčenia, žeby sa ani tí, ktorí svojho času boli proti cirkevno-politickým predlohám, nemali a ani nesmeli s postavením na kocku pokoja krajiny ustavične vracáť k týmto otázkam. My, ktorí tu sedíme, a v tom som mal aj ja svoju čiastku, lebo od prvopočiatku som podporoval cirkevnú politiku, ba v krutých okamihoch som aj bojoval za túže, držali sme tiež z ohľadu rovnoprávnosti,

slobody svedomia, z ohľadu na rovný a spravodlivý pomer medzi konfessiami krajiny za potrebné, správne a za také, ktoré ležia v záujme krajiny.

Lebo čože sme vlastne spravili? To, čo v Europe už každý štát prv spravil, a z čoho nemala v Europe škody ani jedna cirkev, ani jedno náboženstvo, tak ani u nás nenie to k škode ani jedného vierovyznania. Zabezpečili sme slobodu svedomia, zabezpečili sme rovnoprávnosť vierovyznaní, a ustanovizeň manželstva podrobili sme moci štátu. Ja som toho presvedčenia, že gróf Ján Zichy nemá pravdu, keď tvrdí, že to znepokojuje protestantov, a že toto povzbudzuje protestantov, aby hlas svoj pozdvihli proti tomu. Ja vo všeobecnosti to držím, že *tu v krajine ani jedno vierovyznanie nemá príčiny ani k najmenšej obave*; a ani neverím, žeby bársktoré jakúkoľvek obavu prechovávalo, aspoň nemá k tomu príčiny. *Rovnako spravodlive a nestranné meriame každému náboženstvu, s každým vierovyznaním s úplným precítením rovnoprávnosti a pri upotrebení zásad rovnoprávnosti a za uplatnenia právd tejže, lebo to chceme, aby sme sa proti všetkým úplne rovnako, chladnokrevne, nepredpojate chovali.* Nám tedy nemôže nič na oči vyhodiť ani katolícka, ani protestantská ani židovská cirkev a ani jedna nech sa ničoho nebojí, ubezpečujeme každú, že zákonite a rovnako budeme zachádzať s každou jednou.

Ja veľkú váhu kladiem na náboženstvo a mravnosť; nábožensko-mravný cit udržuje štáty, štát a spoločnosť nemôže sa udržať bez týchže, ale neroztriedžujem ľudí dľa konfessii, lež hovorím, nech je každý blažený dľa svojej viery, presvedčenia a náboženstva. My nechceme národ podeliť. Každého chceme rovnako chrániť, ale upevníť chceme národ pod ochranou rovnoprávnosti a slobody, čo nemôže nikto odmietnuť, kto pri posudzovaní otázok stojí na správnom stanovisku a kto záujem a pokoj krajiny na srdci nosí. Nech ctení páni vyslanci neprevádzajú vtedy takú politiku, ktorá v sebe jedno obsahuje, čo uhorská politika v sebe obsahovať nesmie, obsahuje totižto, — ačkoľvek konfessie žijú v krajine pod ochranou zákona a ačkoľvek zákon a aj my následkom nášho liberálneho poňatia poznáme konfessie: čo my ale nepoznáme a ani poznať nechceme, to je konfessionálna nenávisť, čo liberalismus priamo

vytvára. A konfessionálna nenávisť je v programe ľudovej strany, túto šetrne opatruje. Niet pre krajinu väčšieho požehnania, ako pokojná shoda medzi konfessiami, a väčšie nešťastie nemohlo by vlast našu ani zastihnúť, ako keby pokoj tento bol narušený.

Tieto vrele slová, ktorými ministerský predseda tak rázne zastal cirkevno-politické zákony, boli v sneme s neopisateľným oduševnením prijaté. Oduševnene ich prijaly mimo ľudovej všetky strany. Z týchto slov môže ľudová strana dostatočne poznať, jaké stanovisko zaujíma terajšia vláda v oči cirkevno-politickým zákonom. Z tejto reči ministerského predsedu, ktorý ako vieme, je katolík, a to dobrý katolík, mohli sa ľudári presvedčiť, že ani len vo sne nemôžu na to rátať, žeby Koloman Széll kedy privolil k tomu, aby cirkevno-politické zákony byly revidované. A naše ct. čitateľstvo môže si z tejto reči to poučenie brať, že terajšia vláda náboženské záujmy jedného každého obyvateľa rovnako chráni, rovnako fedruje, že táraniny o potláčaní katolíkov sú len tým cieľom do sveta pustené vymysleniny, aby pomocou týchže zlí ľudia mohli rozbroj a nesvársť medzi pokojným obyvateľstvom.

Slovo k rodákom.

Dokiaľ parlamentarna vláda nemá odhlasovaného rozpočtu, dotedy je v rozvíí každej činnosti hatená. No a bez činnosti, niet výsledku, kdežto my tiež výsledky všetci čakáme: jedni s dôverou a úfnosťou, iní zas — bohužiaľ — s neodôvodnenou neočatnosťou.

Už i to je chyba a na veľkú ujmu pravidelnej správy, keď sa vláda musí prvé mesiace roka bez rozpočtu zaobiť a takzvanú indemnitú si dá votovať. Vladárenie bez rozpočtu našej vláde na prvé štyri mesiace bolo snemom povolené a bol čas, kde obava bola základnou, že rozpočet ani do konca apríla nebude ustálený. Lebo veď, ako sme to boli spomínali, takmer zdalo sa, že snemové strany všetkých svojich rečníkov upotrebia — k zabitiu času. No predĺženie snemového rokovania o jednu hodinu denne na náradu ministerského predsedu uzavreté, otvorilo ablegátom oči a tak sa zdá, že aj svedomie — a rozpočet je ustálený i prijatý — a tak vláda má slobodné ruky k novej práci.

My tešíme sa tomu a nehľadáme z príčiny tejto zádrapku do iných, no nútení sme poukázať na to, že vraj ľudársko-kresťanská spisba i vo

veci tejto neuspokojí sa s udalosťami, ale všemožne usiluje sa vzbudiť rozbroj a nesvár vo vládu podporujúcej liberálnej strane. V článku pod názvom «Na konci rokovania rozpočtu» píše kresťanský vraj «Alkotmány» s akou úprimnosťou? — uvidíme — takto:

Štvrt' roka minulo, kým z terajšieho rozpočtu stane sa zákon. Veľazaslúžilý náš parlament behom tohoto času nerobil iné, ako že k vôli bar. Bánffymu obštruoval Széllovi atď. Potom širokodaľko rozpriada sa o tom, ako sa vraj liberálna strana rozpaduje a našiel, že už nie tri, lež štyri tábory nachodia sa medzi liberálmi, ku Tiszaištom, Apponyistom a Szilágyistom utvoril ešte i Bánffystov. Ponevác ale osve nespomína ešte aj Széllistov z toho len na to možno zatvárať, že všetkých liberálov — tak ako aj sú, — berie za prívržencov Széllových. Odhliadnuc od toho, lebo veď i tak len cele ľahostajným je, ako ľudári smýšľajú, len tá neočatošť nám je nápadnou, že ľudári iných vinia držaním daromných rečí, kdežto takmer s istotou tvrdiť možno, že všetci rečníci tedy z pomedzi 425-tich nehovorili toľko a tak často ako rečníci šestnásť členovej ľudárskej strany. Veď len sám poslanec Major, plnoústy ľudár, najmenej dvanásť ráz sa ozval. A títo ešte upodozrievajú iných a seba za hrdinov vystavujú, hovoriac «že v sneme žiadna strana nemá tak silnú politickú posíciu, ako ľudári, ba vraj povedať môžu, že auktoritu.» Nuž veru takú posíciu a auktoritu, akú majú ľudári, si nikto neželá, ale ani taký kresťanský (?) spôsob upodozrievania, aký ľudári upotrebujú.

Nielen že liberálnych vyslancov potriedili, ale to isté by radi vykonal s ministrami. Liberáli vraj neprijemnosti robili Széllovi, Darányimu a Hegeďúšovi, ale vraj keď prišli na rozpočty Fejérváryho a Lukácsa, priateľov vraj Bánffyho, vtedy vraj ani ústa neotvorili. Nuž i tuto im flinta nazad vypálila: rozbroj v lone vlády sa im nepodarilo zapríčiniť, no a každý človek videl, že práve oni to boli, ktorí proti prvým trom ministrom sa všemožne ale marne pechorili, a proti posledne menovaným dvom mlčali, nedokázuc zase nič iného, ako že oni ani nie sú vstave nastolíť ľudu úprimnú pravdu, čo by snáď aj chceli.

No a mohli sa už z následkov ich zkazovného uskočného pokračovania mnohému naučiť. Medzi iným oni boli tí, ktorí vieru a vierovyznania nielen že doniesli do politických bojov, ale tiež na čelo všetkých prostriedkov postavili, a hľa aké to ide mať následky, Bože nás uchovaj od nich. Oni, aby náboženstvom mohli fanatisovať a k sebe pripútať ľud, stranu svoju nazvali ľudovou stranou predne kresťanskou, pozdejšie už len katolíckou, ba všetkatolíckou. A hľa, už ozývajú sa, keď aj roztratene a hanblivo, hlasy po

krajine, že vraj istí agenti chodia po volebných okresoch a namáhajú sa vraj utvoriť protestantskú ľudovú stranu. My tomu neveríme, lebo protestantismus je sloboda duchov, ktorý nekladie putá nasledovníkom svojim, ani nerobí ich odvislými od nikoho, najmenej ale od svojich duchovných, a tak tedy protestantismus ani nechce, ani nevie byť prostriedkom politických kortesačiek. Tento zjav, jestli skutočne má aký-taký základ, nenie ničím iným, ako pochybenou zásadou a zlým ovocím planého učenia ľudárskeho. Ovšem nie každý človek je obozretný, nie každý má dostatočný rozhľad a náhľady, trefný úsudok no a svedomie, a preto nie div, že nájdú sa chatnejšej povahy ľudia, ktorí keď vidia úspech fanatisovania katolicizmom, za úspešné dršia upotrebiť protestantismus k podobnému cieľu. No nepodari sa to a my radi sme, že sa nepodari, lebo dostatočne hanbíme sa a mrzí nás v záujme dobrého mena, vlasti a národa, že čo i len jednu — na šťastie chatrnú — politickú stránočku máme utvorenú na základe vierovyznania. I tá zanikne, lebo musí, veď zmohutnenie opravdových náboženských citov, v ktoré veríme a ufame, zahľadí ju, keď opravdový kresťanský duch vyženie priekupníkov a peňazomencov zo svätiny chrámu.

Len to je žiaľnym, že je ešte málo svedomcov, ktorí by blaho vlasti a národa na srdci nosili, ktorí by opanovať vedeli svoje osobné chůfky a sily svoje hotoví boli upotrebiť jedine a výlučne v prospech celého, nerozlučného, na caparty netrhaného celku. Len keď veškeré trvanie i rozkvet a blaho štátu zabezpečujúce ustanovizne v úplnom počte riadne a dostatočne budú usporiadané, len v tom čase budeme si môcť dovoliť ten luxus revnivosti jedni medzi druhými. Kto takové prv do popredia tisne, toho za nepriateľa ústavy nutno považovať, a s nim aj dľa toho nakladať.

Čas by bol, aby úlohu svoju pochopujúci voličia právo a povinnosť volenia krajinských zastupcov vážnejšie, prisnejšie a rozvažlivejšie používali, dotyčne plnili. Nejedná sa pritom len o nich samých, lež o celý národ; nielen v svojom mene a záujme rozhodujú oni pri voľbách, lež v mene a záujme asi 16 millionov spoluobčanov, ktorí právo volebné podnes postrádajú. Rozumní, obozretní a svedomití voličia sú nám potrební, a potom môžeme smelo a s dôverou zrieť do budúcnosti a nenačím sa nám báť oných politických krtov, ktoré jednotu národa a štátu podrývajú.

No a to len od nás samých závisí.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Nový minister. Jeho veličenstvo vymenoval za uhorského ministra k svojmu boku grófa Júliusa Széchenyiho, pričom súčasne oslobodil ministerského predsedu zpod dočasného vedenia tohoto ministerstva.

Nový minister je 71ročný a vo verejnom živote bral predtým v šopronskej a šomoďskej stolici činnú účasť. Gróf Széchenyi je telom a dušou uhorský politik a tak vymenovanie jeho za ministra prijaly všetky politické kruhy s uspokojením. U kráľa je tiež obľúbenou osobou, čo nemalo prispieť k jeho vymenovaniu za ministra.

Veľkonočné prázdniny snemu. Vyslanci vydržovali v utorok, 3. apríla posledné zasadnutie pred veľkonočnými sviatkami. Tohto roku budú veľkonočné vakácie dosť dlhé, potrvajú totižto do 24. apríla. A aj potom neprichytí sa snem predbežne k žiadnej významnejšej práci, lebo následkom zasadania delegácií vyslanci budú mať o nedlho zase vakácie.

Uhorskí ministri vo Viedni. Ministerský predseda Széll a finančný minister Lukács odcestovali v stredu do Viedne, kde sa bude vo štvrtok vydržovať spoločná ministerská porada, ktorá ustáli, čo bude delegáciám predostrené.

Rozpočet spoločných ministerstiev. Smutné chýry kolovaly o budúročnom rozpočte ministerstva spoločnej armády. Hovorilo sa o ohromných millionoch, ktoré bude spoločný minister armády na vystrojenie vojska žiadať. K veľkej radosti daň platiaceho obecnstva ale tieto strašlivé chýry nedokázaly sa byť pravdivými. Najnovšie z celkom hodnoverného prameňa sdeľuje sa, že ani počet rekrútov nebude zvýšený, ani nové kanóny nebudú predbežne zavedené, tak že spoločný minister armády nebude viac požadovať; asi o dva milióny korún zvýši sa rozpočet naorské loďstvo. — Môžeme tedy predbežne pokojne spať, vojsko nežiada zvýšenie výdavkov, do kedy ale potrvá tento pokojný spánok, to predbežne nevieme ani my, ale ani spoločný minister armády.

Odborní hospodárski zpravodajcovia v cudzozemsku. Aby sme čím základnejšie zprávy obdržali o hospodárskom stave jednotlivých krajín a tiež mohli dľa okolností čím lepšie k vlastnému osahu využítkovať, minister orby zariadil ustanovizeň odborných hospodárskych zpravodajcov v cudzozemsku. Tak bude sídlit jeden takýto hospodársky referent v Berlíne, ktorý bude uhorskej vláde zasielať zprávy o hospodárskom stave Nemecka, Dánska a Hollandie. Druhý referent bude bydlit v Londýne a jeho okresom bude Anglicko a Francúzsko. Referent pre balkánske štáty bude sídlit v Bukarešti, aj Amerika je vťahnutá do tohto kruhu, o ktorom chce naša vláda mať spoľahlivé hospodárske zprávy, asice vo Washingtone bude sídlit referent pre Spojené Štáty a pre Kanadu.

Demonštrácia v miestnostach liberálnej strany. V pondelok večer sišli sa členovia liberálnej strany vo veľkom počte, aby oslavovali ministerského predsedu za reč povedanú v sneme toho dňa, v ktorej liberálne zásady strany tak skvele predniesol. Keď ministerský predseda vstúpil do siene, ozvalo sa živé eljenovanie a každý mu znovu gratuloval k predpoludňajšej reči. Ministerský predseda skromne ďakoval za ovácie, hovoriac, aj dnes som taký, jaký som bol vždy.

Z Afriky. Búrov, jako sme minule v krátkosti sdelili, potkala veľká ztrata. Zomrel ich hlavný vodca generál Joubert, v ktorom Búri skladali celú svoju dôveru, lebo Joubert bol vyskúseným generálom, veľkým hrdinom, ktorý už neraz nabil dotieravých Angličanov. Jeho hrdinskosť a vojenskú schopnosť uznal celý svet a aj sami nepriatelia. Na jeho miesto hlavným veliteľom Búrov stal sa generál Lukáč Botha, ktorý už neraz zastupoval Jouberta a tiež neraz zvíťazil nad Angličanmi. Botha je rodom Uhor. Pred rokmi bol lajdinantom v našej armáde, ale jako mladý človek narobil dlžob a musel kvitirovať. Potom odobral sa do Transválu a tam stal za vojaka a vyznačil sa vo viacerých bitkách, za čo ho Joubert k sebe povýšil.

Hlavný vodca anglický maršal Roberts — jako známo — zaujal hlavné mesto oranžskej republiky Bloemfontein a Angličania mysleli, že sú už pánmi celej republiky oranžskej, lebo Búri utiahli sa na sever a tak sa zdalo, že Bloemfontein nechajú svojmu osudu. Zrazu si však Búri vec premysleli. Robertsovo vojsko na okolí tohto mesta po veľkých bojoch je vysilené a nemá ani dosť ztravy ani munície, ani koní, ani teplého odevu, lebo v tých krajoch práve teraz nastáva zima. Búri teda toto nepríjemné polozenie Angličanov chcú využiť a ustavične raz s jednej, raz s druhej strany robia výpady na Angličanov a to s veľkým zdarom. Tak aj tieto dni vojsko jedného plukovníka anglického skoro celkom zničilo. Asi 150 Angličanov zastrelili, vyše dvesto zajali a sobrali krem toho sedem kanónov a 218 vozov anglických s municiou a ztravou. Pohubili aj vodovod, ktorý dodával vodu do mesta Bloemfonteinu, čo je veľkou nepríjemnosťou pre Robertsá. Roberts, ktorý sa dosavád tak dobre cítil v tomto meste, pomýšľa, jako by sa odtiaľ von dostal, lebo má za to, že ho tu chcú Búri obkolesiť a pretrhnúť jeho spojenie s Kapskom, od morského brehu, odkiaľ očakáva čerstvú pomoc so ztravou a municiou, ktorá mu ide na loďach z Anglicka.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 29. marca Dnes vydržovali vyslanci krátke zasadnutie. Predovšetkým rozhodli, že rozpočtový zákon začnú v pondelok pojednávať, zatým vydali viac vyslancov kráľovským súdom a potom prešli na pojednávanie prosieb.

Prednesená bola prosba hevešskej stolice, aby sa pri ablegátskych voľbách hlasovalo dľa obci. Franc *Kossuth* navrhuje, aby prosba bola vydaná ministromi vnútra k

povšimnutiu. Ministerský predseda *Széll* je proti tomu, o hlasovaní dľa obcí bude potom reč, keď bude na dennom poriadku reforma volebného zákona. Prosby ohľadom zamedzenia opilstva byly vydané finančnému ministrovi, prv ale Rudolf *Páder* hovoril, že vláda prekáža zakladanie spolkov miernosti, ponosuje sa, že vláda nedáva kresťanským potravným spolkom licenciú. Minister financií *Lukács* hovorí, že aj on je zato, aby bolo čím mieň krčiem. Čo sa týče tej námietky, že vláda nedáva licenciú kresťanským potravným spolkom, nato odpovedá, že nezná rozdiel medzi pálenkou vypitou v kresťanskom potravnom spolku a vypitou v jednoduchej krčme. Prosby zadané proti povýšeniu kvóty vydané byly kvótovému výboru a ministerský predseda sľúbil, že v nich obsažené dôvody kvótový výbor do ohľadu vezme pri pojednávaní kvóty. Ostatné prosby byly bez všetkej dišputy vydané patričným ministrom.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 2. marca. Dnes pojednával snem rozpočtový zákon, tak zvanú *appropriáciu*, čili splnomocnenie vlády, že odhlasované výdavky môže aj stroviť. Pred započatím pojednávania zadal finančný minister *Lukács* veľvýznamný návrh zákona. Návrh tento zneje o tom, že sa počnúc od 1-ho júla nebude viac platiť 30krový štempel od oznamov, insertov v novinách uverejnených, a že sa od 1-ho januára budúceho roku zotiera 6krový kalendársky štempel.

Zatým sa prešlo na pojednávanie rozpočtového zákona. Gróf *Ján Zichy* poukazuje na hnutie, ktoré badať medzi konfessiami a obzvlášte poukazuje na agitáciu protestantov. Rečník príčiny tohoto hnutia vidí v cirkevnopolitických zákonoch, a preto žiada revíziu týchže, lebo rany tymi zapríčinené sa nezahojily. Cirkevnopolitické návrhy nevedia sa ujať medzi ľudom a preto sú príčinou konfessionálnej nenávisti. Návrh neprijíma.

Franc Kossuth považuje za nešťastie, že do každej otázky zapletie sa náboženstvo. Rečník nikdy nestane si do radu tých, ktorí chcú medzi konfessiami roznečovať trenice. Svoju nedôveru naproti vláde odôvodňuje tým, že voči Austrii nenie dosť rázna a že udržala s ňou hospodárske spojenie, keď tam niet parlamentarismu.

Ján Molnár podal resolúciu, aby bol ustálený minimálny dôchodok, od ktorého by sa nemusela žiadna daň platiť.

Gabriel Ugron líči tú veľkú mrtvu tichosť, ktorú badať v našom hospodárskom živote, prizvukoval potrebu dvíhania jak poľného hospodárstva, tak aj priemyslu a obchodu. Čo sa týče konfessiálnych nesvárov, rečník vidí príčinu týchže v tom, že jednotlivé konfessie v inom a inom pomere stoja k štátu. Dajme všetkým konfessiam rovnaké práva; ktorá má majetok, nech si ho riadi, ktorá ale nemá nech jej dá štát, aby povolaniu svojmu mohla zodpovedať.

Hovoril ešte *Viktor Pichler*, načo povstal ministerský predseda *Széll* a zastával stanovisko vlády v oči rečníkom. Bránil vyrovnanie s Rakúskom, ktoré drží za lepšie, než keďby sme sa boli od Rakúska celkom odtrhli. Uhorsko nezadalo nič zo svojich záujmov, vyrovnanie bolo

tak uzavreté, že byly rovnako chránené záujmy obúch polovic monarchie. Zatým obšírne odpovedal gr. *Zichymu*. Túto čiastku reči najdu et. čitatelia v prvom článku.

Minister financií *Lukács* je proti *Molnárom* zadanej resolúcii, lebo je za jedno z finančného stanoviska nebezpečná a za druhé aj zbytočná, lebo veď rečník tak chce previesť reformu daní, že istý dôchodok bude oslobodený od dane. — Načo bol rozpočtový zákon obrovskou väčšinou prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 3. marca. Dneskajšie krátke zasadnutie bolo vyplnené odpoveďami na interpellácie. Toto bolo posledné zasadnutie pred Velikou nocou.

Rozličné myšlienky.

Nasnuvalo: *Kladivo*.

Múdrejšie je istému nešťastiu opatrne vyhnúť, jako neisté šťastie ľahkomyselne uchopiť.

Keď by stálo v moci jedného každého, aby svoj vlastný osud tak riadil, jako by chcel a žiadal: popri málo múdrych veciach jak mnoho hlúpostí by sa postváralo na svete!

Mnohí tak sú s počestnosťou, jako s novou šatou: len na veľké slávnosti ju obliekajú; všedný deň chodí otrhaná guba: nemravnosť a nepočestnosť.

Jaký zástoj hrá v boji peniaz, práve taký istý zástoj hrá v zápase so zemským životom viera; bez nej nás prevláda bieda a zúfalstvo.

Jako malý potok s väčším hlučom koná svoju púť, nežli veľká rieka: tak aj malé účinky lepšie kričia než veľké skutky.

Samochvála sa na všetko lepšie hodí, len na zakrytie prázdnej hlavy a pustého srdca nie; zpod bieleho prikryvadla vyčnieva koňská noha.

Svedomie je bojazlivý zajac; len s poloťvorenými očima spí.

Mnoho je takých, ktorým, keď by sa nepriatelia na záobuv pretvorili: nie cez jedon, ale cez dva životy by mohli ustavične v novej záobuve chodiť.

Lepšie je sto závistlivých, nežli jedon sútrpný.

Každý je slobodný, kto má zdravé oči; slepý — aj bez žaláru — je večitým väzňom a s nastúpením smrti len chyžu zamení.

Jestli je pracovitosť opravdový život: vtedy mnoho umretých chodí medzi nami.

Bez nádeje na druhý život neprevládať by sme — svet s väzením.

V tom okamihu, keď bude bohoruhačstvo všeobecné: vstúpi človečenstvo do doby najvyššieho stupňa besnej šíalenosti.

Niet takého blázna, od ktorého by sa nebolo možno naučiť triezvosti.

Na dne každého pohára radosti je jedna kvapka horkosti; budme mierni: nikdy nevyprázdňujme pohár do dna.

Z pomedzi všetkých našich cností najviac necháme hľiviť bez práce tú najkrajšiu, najvznešenejšiu a najslávnejšiu: povďačnosť.

Radosť je skvelé slnko, žalosť tmavá, straslivá noc, Bože môj, však sú mnohí, na ktorých toto požehnané slnko nikdy nesvieti!

Mnohej cnosti jedinou ochraňujúcou kotvou je márnomyšľnosť.

Jediná úcta a láska ľudí je tá, ktorá môže bez toho pochlebovať, žeby ponížila, urazila.

Znalosť oduševnenia je jedon skvejúci sa paprsek nevinného, jasného svetla.

V najužšom smysle slova len ten je človek, ktorého dobrosrdečnosť prevyšuje rozumnú sobeckosť.

Sobec sa nazdáva, že svet od jeho vôle závisí; nesobeký je o protive toho presvedčený.

Polutovania hodný je ten človek, ktorý považuje ženu za jediný nástroj svojej pohodlnosti, vyrazenia.

Tých mužských, ktorí svoju životnú dráhu prebehnú bez toho, aby čo len raz oči sklopili, tak ctíme, jako svätých.

Srdečná láska je: skvelý život; zrieknutie sa: smrť.

«Jediný.» Týmto slovom vylúvajú rodičia všetky chyby jediného dieťaťa svojho. Skutočne, ku tomuto je potrebná dokonála sobecká láska, aby v tomto slove náležite vyjadrené bolo nielen vylúvanie, ale aj uspokojenie.

Tieň núteného citu vďačnosti padá na našu vlastnú dušu.

Sú ľudia, ktorých možno len ich vlastnou slabosťou prevládať.

Cnosť je najvyšší piedestal života ľudského. Múdrosť životná zakladá a stavia sa na omyle.

Nevedomý a samostatného rozsudku nemajúci človek podobá sa papieru: čo chceme to môžeme naň napísať.

Najmenej sa bojíme smrti, keď najhroznejšie vystupuje pred nás, pri smrteľnej posteli našich milých. Och, lebo vtedy by sme s radosťou zomreli, len aby sme oslobodili drahý život.

Večná láska je toľko, jako večné odpustenie.

Len ten je úplne ztratený, kto sa v nešťastí svojom k Bohu neutieka.

Jedon zlomok dávno zapomenutej modlitby, ktorý nám nevdojak na um zide, je dakolko slov našej dobrej matky, ktoré nikdy viac nečujeme, lepšie nám môže uspokojiť našu zbúrenú dušu a viac potechy nám môže poskytnúť, jako obdivovaná filozofia všetkých mudrcov sveta.

Pokiaľ nám matka žije, duša naša vždy vládne istou čiastkou detinskej blaženosti, a len s hrobom matky našej zatvorí sa úplné obdobie detinských radostí v živote našom.

Kto sa zná pri rakve modliť, toho nemôže zroniť žalosť, lebo duša jeho už prijala nádej sivenia sa s potechou večného spojenia.

Neskorné jaro.

Ztratilo sa kamsi slnko,
Sňah sa sype, —
Miesto listov cügľe ľadu
Sú na lípe.

Škovran mlčí, — hviždí víchor
Zimou fúka;
Zeleň nezná ešte roľa
Ani ľúka.

Tak je pusto v svete širom,
V Božom chráme:
No dúfame pevne v Boha
A čakáme.

Bieda všade — hlad i núdza
Na ohnisku,
Privyknutá medzi nami
Zimovisku.

Jar podpory: slnko blaha
Ťažko vzhádza,
Bo hatia ho chmáry bojov,
Svárov hrádza.

No pride jar práva, ono
Nátlak zláme:
My veríme v spravodlivosť
A čakáme.

Čo sa vlecie — neutečie:
Pride z hora
S jarou slnko — s pravdou právo
I podpora.

DOPISY.

Tarchová, dňa 29. marca 1900.

Vysokoctený pán Redaktor!

S pomocou Božou prežili sme dosť nepríjemnú zimu, po ktorej nám, čo je u nás neobyčajné, zavčasu teplá jar nastala. Už 20. marca tak bolo príjemno, že naši gazdovia po prvý raz s pluhom do poľa na svoju roličku vyšli, aby tak k budúcej roku plni nádeje na bojnú úrodu svoje role obrobili.

Dňa 25. marca mali sme v našom žilinskom okrese assentírku, ku ktorej sa síce nie veľký počet mladíkov z našej obce dostavil, ale tým viac je potešiteľné, že zo 75 povinnovateľných assentirovali 25 súciach ku zbrani. Veru i z toho poznať, že náš ľud, trebárs biedu tre, nenie tak telesne upadnutý, jako po niektorých dolniackych vidiekoch.

Jako som v predošlom dopise spomenul, že po smradľavých špiritusových fabrikách robiaci náš ľud hynie, to sa aj teraz pri teže assentírke dokázalo. Lebo mnohí boli už či na prse a či na oči nezdravistí.

Asi do 400 chlapov chodí z našej obce len do Budapešti na zárobky, do rozličných fabrik. Týmto ale tam do neba volajúcu krivdu robia takzvaní „pálenickí majstri.“ Lebo taký nesvedomitý pálenický majster len tak vezme robotníka do práce, jestli mu 10—20 zl. po predku hotových peňazí dá, a krem toho ešte i rozličné dary.

Ktorý z týchto robotníkov toľko peňazí nemá, tak si ich musí od úžerníka požičať, na dobrý interest, a jestli požičať nemôže, tak musí doma sedieť. Lebo bez peňazí prácu nedostane. Taký robotník robí tam najviac tri-štyri mesiace. Keď ale chce voľačo zgazdovať pre svojich domáciach, to musí potom hlad a biedu tref, a to len preto, že sa musel s takým majstrom so svojím platom na tretinu podeliť. Toto je tá horúca a do neba volajúca krivda, o ktorej som cheel prehovoriť.

Dobre by bolo, žeby takýmto panákom tam — z hora — na prsty poklepali.

Dňa 13. marca bola u nás voľba obecného predstavenstva, voľbu previedol náš vrelomilovaný pán slúžny Rudnay, ku uspokojeniu celého obecnstva. Zostali všetko len starí v úradoch.

S úctou zostávam ct. čitateľom „Opravdového Krešťana“ dobre prajúci
Podkrivánsky.

Z Hradišťa, 2. apríla.

Velactený Pán Redaktor!

Už od pár rokov dochádza do našej osadky náš obľúbený časopis „Opravdový Krešťan“, z ktorého sa jak o politických tak i o hospodárskych veciach veľmi poučujeme

a krem toho i v zábavnej časti nachodíme pekné čítanie pre obveselenie ducha. Naša obec je liberálna, vždy verne trváme vo svojej slobodomyselnosti a tak si aj slobodomyselného ablegáta volievame. Chodí k nám aj „Krešťan“, ale u nás semeno nenávisti a nesvornosti nepadá na dobrú pôdu. My sa vospolok milujeme, nesvornosť z nášho kruhu vytvárame a jako dobrí vlastenci a verní synovia vlasti našej uhorskej v bratskej shode žijeme.

Bože daj, aby tak bolo i budúce.

S Bohom!

Jozef Kubán.

Zárzivá, dňa 1. apríla.

Slavná Redakcia!

Boly roky, že naši ľudia o tomto čase už tretinu jarných prác odbavili; dnes, — čo sa času týka — sme tam, kde sme boli na Nový rok. Sňahu dosť a sype sa ešte vždy, jako čo by sa zima započínala len teraz; mrazy nie sú síce, ale ostrý vetor štípe tvár.

Od 10. februára panovaly u nás osýpky a zomrelo do dnes na túže nemoc 42 osôb, na pľúcnu nemoc ale 21 osôb. Osýpky ešte aj dnes panujú, ale už nie v takom veľkom stupni, jako pred mesiacom. My sme tuná ohľadom nemoci len na milosť Božiu ponechaní. Lekársku pomoc len z Dolného Kubína dostať môžeme, a to 21 kilometrov vzdiale; nuž kým by lekár došiel, nemocný celkom komótno môže zomrieť, pritom aj takáto návšteva — keď k tomu príležitosť treba najat — je drahá a náš ľud preto ani neupotrebuje túto pomoc.

Jako iné roky, tak aj teraz mnoho ľudu sa berie na zárobky; najviac do Moravy ku cukrovej repe. Obecní úrad vydal už vyše sto robotníckych knížiek, a vydá ešte za toľko. Náš ľud síce má aj tuná zárobky v horách pri dreve, pri parnej pile a pri odvázaní vyhotoveného materiálu, tak aj pľtového dreva.

Behom tohoto leta aj pri ceste vedúcej z Párnice k nám bude zamestnané viac robotného ľudu, lebo pohubená cesta má byť napravená, k čomu vyše 10 tisíc zlatých je präliminované.

Už sa odbavila aj assentírka a naša obec pekný počet rekrútov vystavila; z prvej a z druhej triedy je odobraté 15 mladíkov. Budeme mať zas nesvár dosť, lebo títo rekrúti zvykli veľké bitky vyvádzať.

Dňa 24. marca pod predsedníctvom slúžneho bola u nás voľba lesného úradu a výboru a ustálenia účastín každého majiteľa z hory.

S úplnou úctou

Fr. Zeus Ludomil.

Od Trenčína, dňa 1-ho apríla.

Blahorodý Pán Redaktor!

Smutné časy žijeme. Jako privítal február s teplom, tak privítal so zimou marec, cez ktorý sme skoro ani pluha v hrsti nemali. Robota stojí, niektorí boli ešte vo februári voľačo posiali, nuž ale aj to je také, že zrno síst nemôže a čo vyklíčilo, klik zmrzol, tak že budú musieť

druhý raz siať, jestli budú chcieť, aby dobrú úrodu obsiahli. Repa a zemiaky už by sa tiež mali sadiť, nuž ale pri takomto špatnom počasi nemôže sa nič robiť. Aj teraz, keď tieto riadky píšem, panuje také špatné počasie, že škoda človekovi von vyjsť. Sňah miešaný s dažďom a vetrom tak bije človekovi do tváre, ako by klincami pichal.

Čo sa týka ozimín, tie sú pekné, bars že nám ich zajačkovia a divé husy trochu preriedily, no ale to neškodí, veď aj tí chcú na svete žiť.

Včelárstvo sa nám zle vydarilo, laňajší rok bol na včely veľmi zlý, lebo si sotva toľko mohli usporiť, čo z toho vyžijú. Mal som v jaseň 9 úlov, 5 bolo starých silných, 4 ale mladé roje. Spomenuté roje padly ešte o Všečsvätých, teraz ale, keď som staré pozeral, k môjmu veľkému zármutku som zbadal, že aj z tých sú zase 4 padlé, tak teraz horko-tažko trpáčim na jednom slamenáku. Paša by už bola, len keby byly časy.

Značím sa s úctou

Podtustohorský.

BESEDNICA.

Vďaka.

Obrázok zo života. — Skutočná udalosť.

Podáva: Franc Nagyhegyi.

I.

— Ver, že šťastný manželský život je pozhnaný základ blahobytu, a keď sa žena šťastlivou cíti pri boku svojho muža: vie sa dozaista svojou láskou aj zavďačiť svojmu životovi. Taká žena, ktorá túto dobrotu cíti a vie, ostane vždy dobrou ženou.

S pohrdlivým úsmevom díval sa môj priateľ na mňa, ktorý sa o túto otázku so mnou dohadoval, rieknúc, že manželský život založený na majetkových zánjmoch nemá vlastne žiadon pozitívny šťastný základ. — Lebo mnohorož najhoršia žena ľúbi najlepšie svojho muža, a zase naopak. Niekedy — riekol — práve taká pohrduje, ktorý ju z prachu k sebe vyzdvihol. — Ale nebudem sa s prázdnyimi rečiami o tomto s tebou dohadovať. Budem ti vyprávať jednu skutočnú udalosť, stojím si slovu, že pravda je to do posledného slova — musíš sa presvedčiť, že ja mám úplnú pravdu:

— To myslím, že aj ty poznáš Eleméra Garami de Bánoss.

— Z časov našej vojančiny. Vtedy on bol ešte švihák. Potom ale sa celkom zpusťil. Veľmi sa oddal pitiu.

— Mal na to príčinu. — Nuž priebeh života tohto človeka chcem ti vyprávať. Otec tohto mladíka bol bohatý zeman v jednom väčšom meste hornonhorskom, syn rozmazaný dôstojníček, aj šumný, aj bohatý, všade našiel otvorené dvere, a srdce. — Len pri jednom dievčatu nie. Prirodzene, že do tejto sa zbláznene zaľúbil. —

A toto dievča náhodou bolo dieťaťom toho otca, ktorý ako hausmajster slúžil u jeho otca.

Zanechal teda svoju dráhu vojanskú, aby si ju mohol vziať. Do zbláznenia sa do nej zaľúbil, a ináč to ani nemohlo byť. — Lebo jeho otec starý Garami de Bánoss, keď prvý raz o tom počul, že jeho syn opravdove dvorí dievke jeho hausmajstra, nuž mu vážne vyslovil, že keď vykoná tú bláznivosť a to dievča si vezme, nuž — jedna cesta hore, druhá cesta dolu, a nechce viacej vidieť ani jeho obličaj, a nedá mu ani len jedon halier. — A potom môže vstúpiť za vicehausmajstra u svojho svokra. — Ale v druhom dome, v jeho nie.

Starý potom odprášil domovníka domnievajúc sa, že s týmto bude spomoženo tejto veci. — Ale týmto sa len vec náhlila. — Poneváž mladý Garami bol statočný človek, myslel si, že teraz už predsa je jeho mravná povinnosť vziať si to dievča, pre ktoré jej otec utratil chlieb. — A aj potom ju tiež veľmi ľúbil. Nemohol bez nej žiť. — Starý ale synovi povedal, že keď sa dievčata zriekne, dá mu peňazi koľko len bude chcieť, — ale ak sa nezriekne toho bláznivého bláznenia, — aby si to dievča vzal, — vtedy je lepšie, keď nikdy viacej sa pred jeho oči neukáže.

II.

A viacej sa ani neukázal. Jeho život bol s týmto zpečatený román. Z pána Eleméra stal sa hrdina rozprávky, ktorý si vyzliekol vojanskú rovnošatu, a keď s veľkou ťažkosťou sa dostal do jedného malého úradu, sosobášil sa s dievčaťom.

Starý pán, keď počul ten chýr, len toľko povedal: — Blázon!

A aj druhí, mnohí takéhoto náhľadu to o ňom riekli alebo si len mysleli.

Ale on bol veľmi šťastlivý. Vtedy mi raz riekol s oduševnenosťou:

— Akí sú len sprostí ľudia, že nezhodia všetko to, čo len majú, veď blaženosť len takto sa môže nadobudnúť!

Ale Lidika, aspoň ja som to dobre videl, už hneď pri sobáši sa držala za sklamanú.

Mne to aj neskoršie povedala:

— Viete, ja som si myslela, že Elemér vo vojanskej rovnošate sa bude sobášiť! Myslela som na skvelých svatobníkov, hyntovy, dobré zábavky! A aké smutné to všetko bolo. Ja som si to veru takto nemyslela.

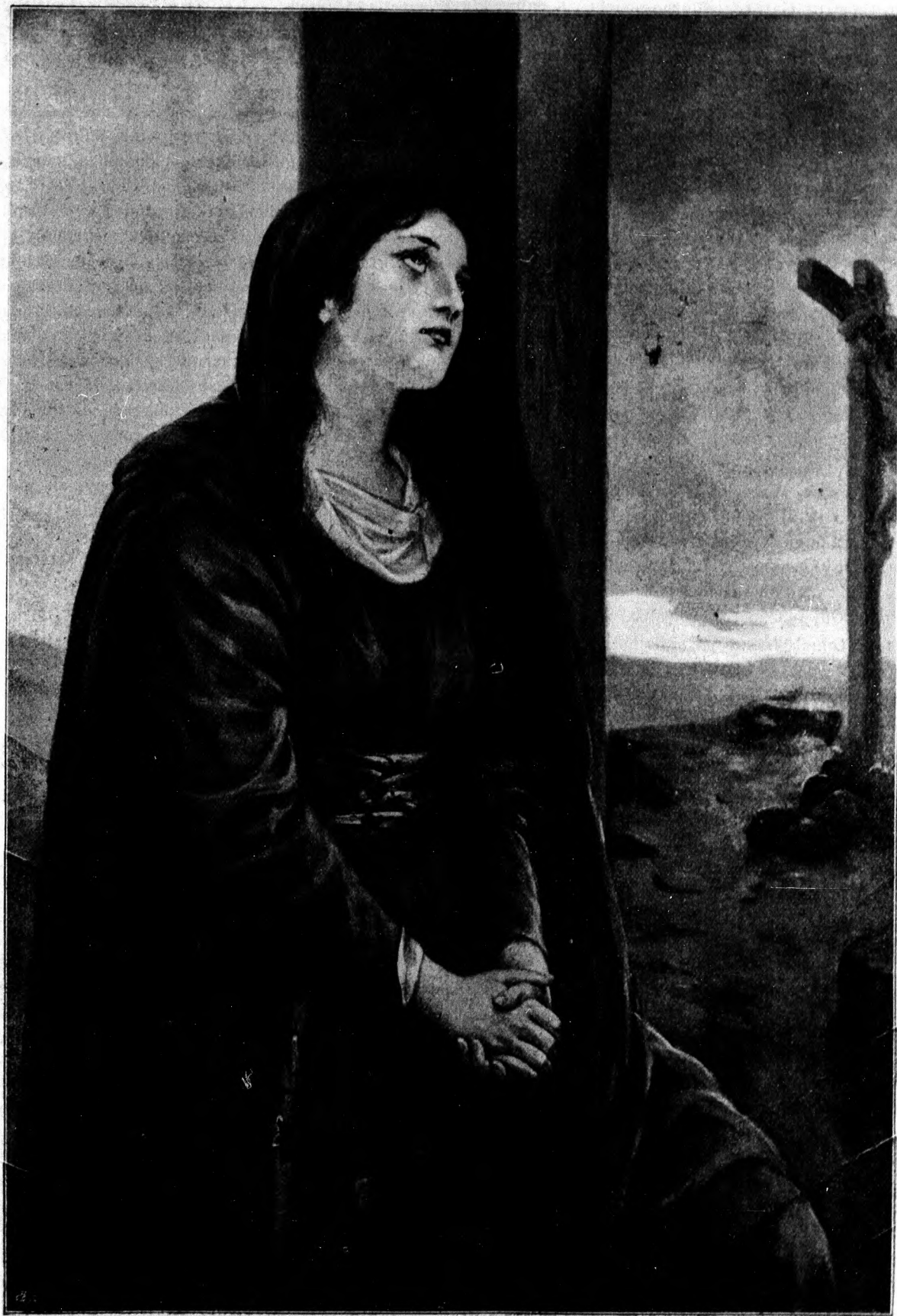
Nie veru. Na to rátala do poslednej minúty, že sa starý udobrí a potom všetko príjde do poriadku.

Len že to veru nedošlo!

Z počiatku len dobrú tvár sa usilovala robiť k tejto zlej hračke, ale potom leu vybuchol z nej ten trpký zármutok, keď sa mi ponosovala:

— Pozrite tieto dve mizerné izby! Toto je potom panské bývanie! Do takéhoto bývania ma doniesol!

(Poznámku činim, že tam doma pre celú hausmajsterskú rodinu bola len jedna izba!).

Matka Božia.

A potom ani nechcela o tomto ešte svojmu mužovi hovoriť, (Pravda, aká veľkodušná bola ona!) lebo vždy ňfala, že sa starý Garami len azda podobrí, a naposledy sa len predsa uskutočnia jej skvelé sny. — Lebo to na žiaden pád nechcela veriť, že jej osud jedným šmahom sa na nivoč obráti, tam jej — povetrný zámok.

— Za všetku cenu chcela som bohatého muža — hovorila neskoršie lebo som už zunovala domácu osotu. Izba so zlým povetím jedno jedlo s misy, črievice s vykryvanými opätkami a bitku, ktorú som dostala od otca, keď som sa opovážila ponosovať — to všetko ma pobádalo k tomu. Ledva som čakala, aby som zutekala od mojej biedy. — To každý riekol, že som švarná, krásna, dobre sa môžem vydať. — Keďby som takou nebola, nikdy by si ma nebol vzal Elemér. Ale on vtedy tiež bol švarný mládenec. — Kto by si to bol vtedy myslel, že na takúto biedu pôjdem k nemu. Úfala som sa, že bohatá pani budem.

— A milovali ste Eleméra? — opýtal som sa jej dôverne.

— Ľúbil sa mi; driečny mladík bol. Jeho uniforma mu dobre pristala. Veru vtedy nebol taký srdnatý, ako je teraz! A či ja aj viem, či som ho ľúbila? Asnáď ja veru ani neviem ľubiť. Len jeho ženou som chcela byť. Snáď bez lásky. Z pomsty. Lebo nenávidím ho mizeráka, ktorý mňa takto oklamal. Myslela som, že budem bohatá pani a hľa! Oh, ten žobroš, mizerák!

Tento žobroš, tento mizerák bol jej muž. Tento bláznivý chudák, v svojej veľkej ľúbosti všetko odhodil pre svoju lásku: otcovskú lásku, otcovský majetok, dôstojnícku šablú, popredný spoločenský stav, a so všetkými tými hodnosťami a pohodlnosťami, čo pre tento život je pre hodnosťárov, ten človek ju vraj oklamal! — tým že si ju vzal a potom zaopatruje pre ňu chlieb i klobúky.

Vtedy sa mi zošklivila, — vtedy, keď som ju prvý raz počul takto hovoriť o jej mužovi. Ani predtým som si ju nevážil. — Ako by si mohol človek takú ctiť a vážiť, ktorá si takého muža nectí a neváži, ale Pane Bože môj, keď je človek mladý a zaľúbený, len nemôže rozvažovať o láske.

Asnáď ja som bol prvý, kto počul, jako znevažuje svojho manžela.

Kto to vie, že prečo? Asnáď z pomsty, že ostala chudobnou. Z počiatku preto. Z ľúbosti veru nie. Aj ona sice vedela ľubiť: ale tú lásku, ktorou mala sa tomu jej najoddanejšiemu, najšľachetnejšiemu zavďačiť, ako za povďačnosť, za tie veľké obete, o ktoré pre ňu doniesol, ona hotová bola obetovať len bohatstvu.

A chudák Elemér jednostajne biednejším, jednostajne mizernejším sa stal aj v statočnosti i hmotne. Starý pán, keď umrel, jemu prináležajúcu čiastku veľmi mu stenčil. A vtedy ešte mal niekoľko dobrých mesiacov. Pokiaľ peniažky trvaly, jeho žena sa tak ukazovala, ako by ho bohvie ako ľúbila. A potom? Nuž a potom sa celkom zpusťil. Oddal sa pitiu a vyhodili ho aj zo služby.

— Nuž to si mi rozpovedal len osud muža. Čo sa stalo však s jeho ženou?

— Aj to ti poviem. Ona túžiac po svetských rozkošiach upadla mravne. Potom žobraním sa živila a konečne onemocnejúc dostala sa do špitála a tam biedne skonala.

— No vidíš teda. Manželstvo to bolo založené na majetkových záujmoch. Ač Elemér vrele miloval svoju ženu, zriekol sa pre ňu všetkého pohodlia a majetku, ktoré mu jeho rod poskytoval, šialené dievča išlo k nemu len v tej nádeji, že bude veľkou paňou. V jej srdci nebolo ani iskry lásky naproti Elemérovi, ale miesto toho bromada túžob po pekných šatách, kočoch, obsluhu, veselých zábavách. Elemér mal lepšie vyzkúmať chudobnú devu a bol by sa presvedčil, že tá láska, opravdová čistá láska, ktorá je podkladom každého manželstva, neprebýva v srdci peknej dcéry hausmajstrovej, ktorá, keby ju nebol zaslepil lesk skvelej ľudúcnosti, bola by snáď vedela oblažiť manžela, stavom jej rovného a tak ináč statočný a poctivý, ale zle rozmyslený krok Elemérov uvrhol obúch do nešťastia, lebo v tomto prípade manželský stav, ač len s jednej strany, ale predsa bol založený len na majetkovom záujme, ktorý keď zmizne, manželstvo sa nešťastne rozpadá. Ináč, drahý priateľu, ja som toho presvedčenia, aby si manželia stavom a rodom boli vždy rovní.

— V tomto máš svätú pravdu! — riekol priateľ a podajúc mi ruku doložil:

— Keď sa budem ženiť, len na to budem hľadať, aby sme si s mojou boli rovní!

HOSPODÁRSTVO.

O rozumnom opatrovaní a volení druhu dojných kráv.

(Dokončenie.)

Čo sa vemena týka, za všeobecné pravidlo sa môže prijať, že veľké, mäkké, len jednotlivou srstou pokryté vemeno poukazuje na dobrú dojnú kravu: naproti tomu malé, hustejšie zarastané vemeno poukazuje na málo mlieka. Jestli sú žily na mäkej, jemnej koži veľkého vemena zrejme, patrne, to je istý znak dobrej dojnej kravy. Veľké vemeno iste poukazuje na vyvinutie tých vnútorných ústrojov, z nichžto môžeme uzatvárať na početnú prítomnosť mliečnych hlúz a táto podmienka je aj veľmi prirodzená, lebo veď z väčšieho počtu buniek viac mlieka vyjde. Aby sme medzi tým mohli s istotou uzatvárať na hojnosť mlieka, musíme sa o tom presvedčiť, či nemáme do činenia s tak rečenými mäsitými vemami, čo môžeme po hmataní rukou pri odtiahnutí vemena snadno poznať.

Popri veľkom vemene môže sa za najzvláštnjší znak hojnosti mlieka „mliečné zrkadlo“ pripomenúť. Toto sa môže počnúc od vemena vysoko fahať po strednom mäse, môže ho celou šírkou vyplniť, ba čo viac, môže sa rozložiť až po samé stehná. Keď pozorujeme mliečné

zrkadlo pri rozličných druhoch kráv, vidíme to, že všetky dobré dojace druhy kráv ukazujú všeobecne veľké zrkadlo, pri druhu ale slabších dojek je ono malé a nepravidelné. Jestli sledujeme s pozornosťou u rozličných zvierat mliečné zrkadlo, vtedy zbadáme, že sme si nadobudli isté znaky ku posúdeniu hojnosti mlieka.

Všeobecná je tá zásada, aby bolo mliečné zrkadlo veľké, široké a do výšky siahajúce. Jestli že je pri ostatných spomenutých znakov aj táto: s najväčšou istotou môžeme očakávať hojnosť mlieka, predpokladajúc pravdu, že chovanie dojenej kravy bolo v každom ohľade cieľu primerané.

Zvláštnu váhu musíme klásť na túto poslednú okolnosť, že mliečne zrkadlo, jako všetky ostatné znaky ponkazujú na prirodzené náklonnosti; ako sa vyvinuly, to závisí zväčša od opatery, chovania atď.

Ale toľko je isté, že veľkosť vemena a mliečneho zrkadla poskytuje neodškriepiteľný a najistejší výhľad na hojnosť mlieka a preto aj zasluhujú pozornosť zaoberajúcich sa s₂kravami.

Jestli teda gazda najde na jarmoku peknú, dľa svojej chuti a vôle kravu, od ktorej úfa choseň, nech nehľadá na 5—10 korún, ale nech ju kúpi, lebo sa mu pri teľcach aj s úrokami vyplatí.

To je nakrátko to pokračovanie, ktoré má mať rozumný gazda pri kupovaní kráv pred očima.

A teraz sa ešte vrátim ku strave.

Z dojenej kravy zo stajne na pašu vyhnanej možno posúdiť gazdovu spôsobilosť a bedlivosť. Tajnosť správneho na zimu zatvorenia spočíva v rozumnom jasnennom opatrovaní. Mnoho ráz spatrujeme najkrajšie pole zmáhať sa v pozdnej jaseňi: chudý statok popravuje sa na ňom, aj dojná krava sa ešte vďačne popasie, ale bedlivý gazda nedôveruje v jasnennom zraze. Mrazom ošvábené pole je bez sily a na udržanie dojenej kravy už nedostatočné. Nechcem s tým riecť to, že aby sme po prvom jasnennom daždi alebo prímraze dojnú kravu zatvorili; vypustme ju len, ale jej dajme aj trochu ztravy. Jestli je paša dobrá, menej, jestli slabšia, viac a lepšej. Dojnú kravu nenechajme splasknúť. Ku zimovisku len postupne pričádzajme. Premenenie ztravy odrazu jak v jaseňi tak na jar je škodné. Rozumný gazda v každej časti roka drží dobre dojnú kravu, ale žeby si nebol mohol následkom dajakej pohromy zaopatrit' dostatočnosť ztravy dobrej jakosti, usiluje sa, aby v jaseňi a na začiatku zimy do dobrého stavu priviedol statok, lebo takto ho môže snádnejšie zimovať, a keď ho aj cez zimu trochu slabšie chová jako by ho bol mal, na jar vyjde na pole v dobrej sile. Kto ale v jaseňi nedbanlivo, na počiatku zimy hladom zmoril svoj statok, — nech ho neskoršie bárs jak dobre drží, bárs koľko ztravy mu dá — do dobrého stavu ho neprivedie, a aj v najlepšom páde dvakrát tak draho zimoval, jako rozumný gazda. Nech teda každý gazda bdie s pozornosťou na pole, na čas a na statok. Aj gazdiná nech upozorní gazdu, jestli je menej mlieka a redšie, lebo skrz toto rozumné opatrovanie dá sa tomu odpomôcť. Pokiaľ jasenné chovanie kravy veľkú pozor-

nosť, potiaľ zimné opatrovanie tým väčšiu starosť vyžaduje; lebo statok prežerie hotový groš, ktorý sa však aj s úrokom a to užerníckym, musí prinavrátiť! Aj sa prinavráti! Dobre opatrovaná dojná krava nikdy neoklame svojho gazdu.

Ztravu dojenej kravy tvorí: mäkké ľúčne seno alebo otava, včas kosený strojný krm (ďatelina, lucerna, ľadník), prosná slama, žitnica a ovsenica, týchto plevy, úhrabky a tenšie konce kukuričného stebľa. Z pomedzi bulovatých: repa a zemiaky. Z pomedzi silu dodávajúcich: plevy, ovos, jačmenná a kukuričná tľe a kúchy (olejové pagáče). Veľmi by som sa musel rozpisovať o tom, že čím a jako máme chovať dojnú kravu, lebo jedonkaždý má inakšiu zásobu ztravy, inšie pomery, len to ešte podotknem, že aj tú najchatrnejšiu stravu, dobre pripravenú, môžeme zúžitkovať.

Obratný a rozumný gazda s horšou ztravou lacnejšie dosiahne cieľa, jako ten, ktorý drabú ztravu svojmu statku nerozumne dáva. Dobrú dojku tak treba držať, že keď sa stane zbytočnou, s malým popravením predáme ju mäsiarovi, tak máme z nej choseň. Sdeľuje A. R.

4. Jako hlboko máme orať?

V minulom čísle boli sme oznámili tie hospodárske spisky, ktoré vydal kníhvydavateľský podnik sedmohradského hospodárskeho spolku. Prítomne na ukážku podávame zo spisku „O oraní a sejbe“ článok jak hlboko máme orať. Aj z tohoto malého článku vidia et. čítatelia, jak prostonárodne, srozumiteľne a jasne sú tieto knižočky písané, tak že zaslužia, aby si ich každý gazda zaopatril.

Mnoho gazdov poznám, ktorí sú tej mienky, že čím hlbšie oreme, tým je to lepšie: takýto gazdovia s chlúbou vravievajú, že oni vždy na 6 palcov hlboko orú. To je však mýlny náhľad, lebo keď je hlboké oranie aj dobré, *predsa je neni dobre vždy hlboko orať*, lebo bývajú pády, kde lepšie urobíme, keď nie hlboko, ale plytko oreme.

Ale aby sme sa rozumeli, musím spomenúť, čo treba za hlboké a čo za plytké oranie považovať.

Plytko vtedy oreme, keď pluh na 2—4 palce či 5—10 cm. hlboko pustíme; keď ho pustíme hlbšie a síce 4—6 palcov, potážne 10—15 cm. to *stredno hlbokou* oračkou zoveme; keď ho však ešte hlbšie pustíme, na pr. na 8—10 palcov, či 20—25 cm, vtedy to bude *hlboká* oračka.

Pri rozličných oračkách zamieňavo, kde hlbšie, kde plytkejšie treba orať. Toto je dávne pravidlo (regula), od ktorého odchyliť neslobodno sa, ináč podošva pluha natoľko vyhladí spodok pôdy, že cez ňu korene rastlín nijako nemôžu preniknúť.

Otázka je teda: *kedy máme svoju rolu orať plytko, kedy stredne hlboko a kedy hlboko.*

Na túto otázku nasledovne odpovedáme:

Strnisko nikdy nezvrháme hlboko z dvoch príčin, t. j. najprv preto, aby zaorané strnisko a korene čím

skôr strúchnateli, po druhé ale preto, aby do strniska napadané plevelové semená, menovite ohnica, slepý mak vička atď. vykľeli, koreňové plevelé ale jakými sú pýr, bodliáč atď. uschly.

Ale keď strnisko plytko zvrhneme, to má ešte aj iné prednosti, menovite, že takéto oranie chytřejšie ide od ruky, záprah darmo nebumpľuje sa, a čo je hlavné, že po plytkom oraní nebude roľa hrudnatou, zvlášte keď ju potom pobránime, čím jedným razom i vzkličený plevel skynožíme.

Keď dajaké semeno, na pr. kukuricu lebo hrach zaorávame, keď zemiaky „pod brázdu“ sadíme, tiež treba len plytko orať, ináč nevykľiči zasiaté semeno, nevyženú posadené zemiaky.

Ďalej, zaorávajúc hnoj, tiež je lepšie, keď to urobíme plytkou orbou, zčiasťky preto, lebo vtedy hnoj rýchlejšie ztrúchnatie, zčiasťky ale preto, že v hnoji je veľa plevelu, ktorý tiež, jako pri plytkom zvrhnutí strniska, lepšie vykľiči a zničí sa. Dostačí, keď hnoj tak hlboko zaoreme, že ho zem úplne zakryje.

Naproti tomu, keď *oreme pod semeno*, vtedy je plytké oranie rozhodne chybné, a síce preto, lebo — jako som to pri spomenutí účelu orania vysvetlil — korene rastlín tým lepšie vyvinujú sa, čím je kypřejšia a hlbšie zaoraná pôda. Z druhej strany treba vedieť, že pri sejbe prílišne hlboké oranie je tiež chybou, lebo ľahko vyore sa *mrtevina*, ktorá oseniu škodí. Najlepšie teda robíme, keď pod semeno *stredne hlboko*, na 5—6 palcov čili 12—15 cm. oreme; ba keď máme roľu takú, na ktorej je len malá vrstva dobrej zeme, a pod ňou je štrk, vtedy lepšie urobíme, keď takúto roľu aj pod semeno plytšie zoreme.

Ináč má sa vec pri *jasennom oraní*. Keď v jaseňi takú roľu oreme, ktorú až na jar obsiať chceme ovsom, jačmeňom, lebo inou plodinou, vtedy ju smeľe môžeme hlbšie zorať, ba práve takéto oranie riadne treba hlbšie previesť, jestli možno na 6—8 palcov, čili 15—20 cm.

Pri jaseňnom oraní neškodí, keď aj niečo mrtviny vyoreme, lebo ona cez zimu vplyvom mrazu a vody zúrodní sa, zvlášte jak roľu ešte v zime pohnojime.

Sú však hospodári, ktorí v jaseňi ešte hlbšie orú, zvlášte keď pripravujú pozemok pod cukrovku; vtedy zorú roľu na 30, ba i na 40 cm. hlboko, čo *prehlbovaním pôdy* nazývame.

Netrpí pochybnosti, že aj prehlbovanie pôdy spojené je s mnohými prednosťami.

Zo zeme hlbšie obrobenej viac a lepšej jakovosti plodiny dosiahneme a úroda je istejšia, lebo ani suchota ani daždivé počasie nemôže im tak veľmi škodiť.

Zem hlboko obrábaná môže donášať pekný dôchodok, ale iba tam, kde túto prácu *dokonale prevádzajú*; ináč nemie v tom zdaru.

Vidzme teda, *jako si máme počínať pri hlbokom obrábaní zeme*. K hlbokému obrábaniu nemie príhodná mokrá alebo povodni vystavená roľa, podobne ani taká, ktorá má pôdu chudú a surovú. Už aj z tohoto je vidieť, že hlavne lepšie roľe radno je hlbšie obrábať, lebo

väčšie, s hlbokým obrábaním spojené výdavky len tu lepšou úrodou budú nám nahradené. Hlboké obrábanie opatrne má sa konať, ináč stať sa môže, že si roľu na viac rokov zkažíme.

Preto, keď chce niekto hlboké oranie sprobovať, má sa toho držať, aby túto prácu vždy v jaseňi a na takých roľach previedol, na ktoré na jar burgyňa, cukrovka, zemiaky, kukurica lebo lucerna príde; okrem toho jestli zem naša nemie dostatočne tučnou, v zime treba ju vyhnojiť; taktó s istotou zúrodní sa hlbokým oraním prípadne na vrch prišlá surová zem.

Konečne treba znať, že hlboké obrobienie roľi na dvojaký rozdielny spôsob môže sa previesť, a že spôsob zodpovedajúci okolnostiam má sa uskutočniť. Keď je pôda prehlbit sa majúceho pozemku dostatočne hlboká a podornica tiež je dobrej prirodzenosti, teda nie surová, štrkovitá, vtedy *prehlbujúce oranie* môžeme na ňom previesť, čo v tom pozostáva, že zem pluhom hlboko chodiacim zoreme. Ale to je práca s veľkými výdavkami spojená, zvlášte keď pôdu na pr. na 10—12 palcov chceme zorať; k tomu potrebný je zvláštny prehlbujúci pluh, ktorý stojí 60—70 zlatých, okrem toho je tu treba 2—3 páry silných volov a aj s touto záprahou cez deň najviac pol jutra môže sa hlboko zorať. Keď to dovedna spočítame, stojí prehlbenie jedného jutra aspoň 6—8 zl. Tento spôsob prehlbenia pôdy, ač je najdôkladnejší, smie si dovoliť iba majetnejší gazda. K prevedeniu takejto práce je *Sack-ov príehlbník* najpríhodnejší. Kde pestujú cukrovku, tam tento prehlbujúci spôsob je nevyhnutelný.

Menší gazda hlboké obrábanie môže prevádzat *podryvákcom*, ktorým otvorenú brázdu, obyčajným pluhom urobenú, na 4—5 palcov, čili 10—12 cm. skypríme. Takýto podryvák, ktorý môže sa pripraviť aj na hriadel pluhu Sack-ovho, zhotoví aj zručný kováč, a tak jeho založenie nebýva s veľkými výlohami spojené, okrem toho utiahne ho aj pár volov.

Podryvanie môžeme prevádzat na každej lepšej pôde, ale môže sa previesť i pri takej pôde, ktorá má nižšiu vrstvu zľú a z tej príčiny neodporúča sa ju na povrch vyhrnúť. Zvlášte vyzdvihujeme, že podryvanie pôdy nikdy nemôže byť na ujmu, lebo surovú spodinu nevynáša na povrch, teda tam, kde chceme pôdu hlbšie obrobiť, najodporúčiteľnejšie je prehlbovanie podryvákcom započat a len neskôr ku prehlbujúcejmu oraniu prikrôčiť.

Kto dľa tu sdelených pravidiel prehlbovanie svojich roľ prevádza, nemusi sa obávať zlých následkov, — ba môže byť presvedčený, že toto je najjednoduchší spôsob ku zväčšeniu úrody. Veľmi trefne hovorí starý hospodár František Pethe:

„Do hrsti ber málo, stiskni to však silne!
Nerozmnožuj roľe, robotu množ pilne!“

čo toľko znamená, že ten to ďalej privedie, kto málo svojich roľ dobre s hlboko obrobí, než ten, kto za každý shospodárený groš pozemky kupuje a potom nestačí ich obrábať.

CHÝRNÍK.

Uzdravený minister. Dr Július Wlassics, minister výučby v Merane sa už natoľko zotavil, že po veľkonočných sviatkoch vráti sa do Budapešti a prevezme správu svojho ministeria. Tento chýr zaiste vzbudí všeobecné uspokojenie, lebo v posledných časoch mnoho sa hovorilo, že minister Wlassics trpí na nevyliciteľnú nemoc.

Smrť. Barón Béla *Aczél*, býv. kraj. vyslanec a popredný člen vysokej spoločnosti, ktorý hral vynikajúcu rolu v spoločenskom živote hlavného mesta zomrel v 50. roku veku svojho na influencu. Pochovali ho v Budapešti dňa 31. marca za veľkej účasti obecnstva. — Ján *Szeheres*, volený biskup a veľprépošť rožňavskej kapitule zomrel tieto dni v Rožňave v 82. roku svojho života. — Andrej *Kubina*, bývalý kat. farár v Dolnej Krupej (pri Trnave) a správca Spolku sv. Vojtecha zomrel dňa 31. marca v Trnave, ako člen rádu jesuitov.

Nový apoštolský vikár. Rímský sv. otec namiesto nedávno zosnulého kardinála Jacobiniho za apoštolského vikára vymenoval kardinála Pietra Respighiho arcibiskupa vo Ferrare. Kardinál Respighi narodil sa v Modene 22. septembra roku 1843. z chudobných rodičov. R. 1891. bol vysvätený za biskupa a roku 1899. povýšený bol za kardinála.

Vyznačený farár. Štefana Linbergera, evanj. farára a seniora v Kežmarku jeho veličenstvo vyznačil rytierskym krížom rádu Franca Jozefa za zásluby nadobudnuté na poli cirkevnom.

Voľba kat. farára vo Zvolene. Dňa 28. marca vo valnom shromážení mesta Zvolena odbyvala sa voľba kat. farára. Zvolený bol väčšinou päť hlasov Martin Matuskovich, farár z Hajníka.

Nemecký cisár ako krstný otec. Nemecký cisár Vilhelm rád chodíeva za kmotra o čom svedčí to, že tieto dni bol už 107. dieťaťom krstným otcem. Dedič anglického trónu je 75 deťom krstným otcem.

Oslavovanie priestupku. Naším ct. bude ešte známo, že keď Ambra Pietra redaktora *Nár. Novín* posúdila budapeštianska porota na 8 mesačné väzenie, turč.-sv.-martinský advokát Matúš Dula s niekoľko Martinčanmi pripravil Pietrovi ovácie na martinskej stanici. Dula následkom tohto postavený bol pod obžalobu a baňskobystrický súd posúdil Dulu na 3 mesačné štátne väzenie, jeho dcéru Vieru na 50, Ilonu Švehlovú na 50 a Etelu Cablkovu na 100 zlatých pokuty. A ostatných dvadsať jeden obžalovaných na väzenie od 14 dní až po jeden mesiac. S touto záležitosťou zaoberala sa teraz kráľ. tabula a trest Matúša Dulu snížila na 6 týždňov, jeho dcéru oslobodila, Etele Cablkovej pokutu znížila na 50 zlatých a čo sa týka ostatných: potvrdila výroky baňskobystrického súdu. Pravota príde pred kúriu.

Útok na walesského princa. Sensačný chýr došiel z Bruselu: Na tamajšom severnom železničnom nádraží dňa 4. t. m. jeden mladý človek strelil na walesského princa Edvarda, ale netrafil ho. Útočnika chytili. — Nástupca anglického trónu, walesský princ Edvard cestuje so svojou manželkou do Kopenhágy na návštevu svojho svokra. V Bruseli sa pobavil za deň a keď vysadol do salónneho vozňa jeden asi 17ročný mladík vyskočil na schody vozňa, zabil okno a revolverom dva razy strelil na walesského princa, ale ho netrafil. Útočník vo všeobecnom zmatku chcel utiecť, ale ho železniční zamestnanci chytili a odovzdali policii. Na nádraží meškajúce obecnstvo pripravilo princovi po nezdarenom útoku srdečné ovácie. Princ neztratil svoju chladnokrevnosť a s úsmevom na tvári uspokojil svoju preľaknutú manželku, ktorá na stanici ešte obedovala, že sa mu nič nestalo. Kniežatský pár potom odcestoval. — Belgická vláda poslala do Londýna zprávu o attentáte a dala výraz svojho poľutovania, že na belgickej zemi pozdvihli zbraň proti následníkovi anglického trónu. — Útočníka hneď vypočuli a tento vyznal, že z politických príčin útočil na život princov: chcel vraj pomstiť nepravosť páchanú oproti Bárom a ľutuje, že sa jeho úmysel nezdaril. — Zpráva o útoku vzbudila všade, menovite ale v Londýne obrovský ruch.

Perský šah Muzafer-Eddin príde v júni do Viedne na návštevu nášho kráľa.

Vyššia priemyselná škola v Košiciach. Minister kupectva dá postaviť v Košiciach vyššiu priemyselnú školu. Plány sú už hotové. Stavba školy stáť bude 240 tisíc korún.

Nová kasáreň v Lučenci. Mesto Lučenec ide stavať novú kasáreň pre tamajšie vojsko. Stavba kasárne bude stáť 240.000 korún.

Výsledok tohoročnej assentírky v okrese mesta Zvolena bol nasledovný: Do všetkých troch tried povolano bolo spolu 60 mladíkov. Z týchto odobrali pre spoločné vojsko a honvédstvo 14. Dvúch vzali ako jednoročných dobrovoľníkov a 2 do náhradnej rezervy. K assentírke neustanovilo sa 20 vojopovinných.

Radosť officierov. Dôstojníkom spoločnej armády, jako i honvédstva dňa 1. mája počnú vyplácať povýšený plat a vtedy razom vyplatia im aj zvyšok na minulé štyri mesiace, lebo od 1. januára t. r. bol im povýšený plat.

Hromadné vysťahovanie sa židov z Rumunska. Z Galacu oznamujú, že tieto dni tam tritisíc židovských rodín sadlo na loď, aby si novú vlasť hľadali v Malej Asii. Vysťahovalci: starci, deti, ženské už od týždňov prichádzali do prístavu zo všetkých strán Rumunska a poskytujú pozorovateľovi obraz broznej biedy. Majetnejšie rodiny židovské ešte behom zimy po tisícoch šly do Ameriky, Anatólie a inde do cudziny. Teraz po prvý raz stahujú sa židia z Romanie tak hromadne. Všeobecné zlé hospodárske pomery, padajúci priemysel i kupectvo zapríčinilo, že naraz 3000 židovských rodín muselo opustiť Rumunsko.

Nepozdravil nemeckého cisára. Tieto dni viezol sa nemecký cisár Vilhelm na lodi do Kielu. Cisársku loď potkala jedna anglická loď a jej kapitán, nevedno či náročky, nevzdal cisárovi prislúchajúcu úctu. Spoločnosť, u ktorej kapitán slúžil, keď sa o tomto dozvedela, nepozorného kapitána hneď prepustila zo služby. Nemecký cisár však dal spoločnosti na vedomie, že by ľutoval, keby kapitána zbavila služby a tak je pravdepodobné, že kapitána prijmu späť. Budúce zaiste si dá lepší pozor.

Spravodlivosť v Amerike. Mac Kinleya, predsedu severoamerických Spojených štátov odsúdili na zaplatenie desať dollárov peňažnej pokuty, lebo na svojom majetku v Cantone (štát Ohio) dal postaviť jednu stajňu bez toho, žeby si bol najprv vyprostredkoval od vrchnosti povolenie.

Morskí zbojníci. Už dávno nebolo chýru o morských zbojníkoch, ale nasledovný chýr svedčí, že ešte nevyhynuli. Jedna francúzska loď zahnatá bola víchrom na melčinu neďaleko španielskeho pobrežia a keď tam stála, došlo k nej na člukoch vyše 200 španielskych pirátov, ozbrojených dýkami a revolverami, ktorí za nočnej tmy vydríapajúce sa na loď všetko čo sa dalo odniesli a vzali i pokladnicu kapitánovu, ba aj veľikú zásobu potravín. Nepočítaj, od veľkej práce vysilení a neozbrojení matrózi nemohli vzdorovať zbojníkom, ktorí sa po opovážlivej lúpeži pokojne vzdialili na svojich člukoch. Keď potom tá loď vyslobodila ozbýjanú loď, kapitán tejto podal žalobu proti morským lúpežníkom, žiadajúc od španielskej vlády odškodné. Zbojníkov hľadajú.

Zavreli školu. Švajciarsku dedinku Asserbium obýva dohrmady 90 duší. V tejto malinkej dedinke od 32 rokov nezavreli ani len jedného manželského sňatku a najmladší obyvateľ obce je teraz 17ročný. Minulý rok chodil ešte do školy — sám, teraz ale skončil svoje učenie a tak prázdnu školu zavreli. Teraz budú čakať zakaľ sa nejaké dieťa narodí a po piatich rokoch zas započne obecní učiteľ svoje účinkovanie. Dotiaľ môže odpočívať, lebo ten malý plat, ktorý mu obec každoročne dáva, i oabudúce dostane.

Poctenie jedného kniežata. V Anglicku panuje tá obyčaj, že keď niektorý člen panujúcej rodiny čo i len raz kúpi meč v niektorom obchode, majiteľ sklepu má už právo vyvesiť nad svoj sklep tabulu s nápisom: „kráľovský alebo kniežatský dvorný dodavateľ.“ Toto sa však tieto dni trochu pomstilo. Jedon mladý knieža po jednej prelumpovanej noci spoľahnúť sa že ho nepoznajú, v jednej malej záložni predmestia Londýna založil jeden prsteň, lebo mu vyšly groše. Na druhý deň na veľký smiech obecenstva na záložni skvela sa nová firma s nasledovným nápisom: „Dvorná záložňa jeho vysosti kniežata X.“ Pravda na miesto X. stálo úplné meno veselého kniežata. Každý sa smial, len takto poctení kniežata nie a hneď sa i postaral, aby majiteľ záložne — pravda za dobrý groš — vzdal sa svojho práva a kompromitujúcu firmu strhnul.

Hnev zlý radca. Že jako hnev zaslepí človeka, o tom svedčí i nasledovný obavný prípad. V Budíne ku advokátovi drovi Štefanovi Horváthovi minulý týždeň prišiel jeden súkromník menom Michal Nyuly, rodom z Hernádu a obyvateľ Zomboru a po krátkom dohadovaní sa vyťahol revolver a štyrikrát strelil na advokáta a vždy trafil. Nešťastnému advokátovi všetky štyri gule vrazily do mozgov, tak že po krátkom trápení skončil. V krikú, ktorý nastal v dome Nyuly pokojne odišiel, navštívil svoju sesternicu v Pešti a potom, keď vraha už polícia všade hľadala, sám hlásil sa na kapitanáte. Vrah, ktorý číta už 67 rokov, oznámil, že zastrelil advokáta z pomsty preto, lebo že ho vraj priviedol o majetok. Michal Nyuly totiž bol sa pravotil o jedno dedičstvo so svojou sesternicou Magdalenou Kováčovou, ktorá dala sa zastupovať pravotárom Horváthom; Horváth jej pravotu i vybral, následkom čoho on, Nyuly, utratil 30—40 tisíc zlatých. Vrah sa choval celkom pokojne. Teraz sedí vo väzení štátneho zástupníctva.

Úžasný prípad udal sa v Népszínház-ulici v Budapešti. Býval tam 33ročný železničný podúradník Béla Faludy so svojou nezákonnou ženou Johannou Kreutzingerovou, ktorá mala 38 rokov; mali dvojce detí 3ročnú Lujzu a trimesačnú Etelku. Faludy nemohúc zo svojho 30zlatového platu vyžiť biedou nútený usniesol sa so svojou milenkou, že spoločne zomrú. Potom Faludy zastrelil najprv svoje dve dcérky, potom ženu a konečne seba. Keď ich našli, všetci boli už mŕtvi. Na stole našli šesť listov, v ktorom sa nešťastní ľudia odoberajú od svojich pokrevných a známych a píšú, že spoločne dobrovoľne vyvolili si túto smrť.

Železničné nešťastie. V železničnom jasku medzi Glasgowom a Helensburghom v Anglicku tieto dni srazily sa dva osobné vlaky, pričom štyria cestovatelia zomreli a 32 ľudí utrpelo ťažké rany. Viac vozňov sa porúchalo.

Nešťastie v chráme. V ruskej obci Nikopolskoje počas služieb Božích sboril sa chór a zasypal tridsať ľudí, z ktorých len siedmych vyťahli živých. Následkom nešťastia ľud v strachu tisnul sa ku východom, pri čom veľmi mnoho detí, ženských ba i chlapov došliapali.

Ženské na bycikloch. Slečna Archer jedna z tých najpeknejších anglických dám, ktorá je pritom aj veľmi bohatá — je oduševnenou bojovníčkou ženskej rovnoprávnosti. Rovnoprávnosť žien s mužskými chce udomácníť aj v byciklovaní a v anglickej tlači veľmi agituje, aby anglické ženy učily sa byciklovať. A aby aj dobrým príkladom predchodila, previezla sa cez morský kanál La Manche a na bycikli pochodila celé Francúzsko. V Paríži ju veľmi slávnostne prijali v klube byciklujúcich sa ženských a darovaly jej zo striebra zhotovený a bohato pozlátený malý bycikl. Ba aj jedna šestčlenová ženská spoločnosť uzavrela, že slečnu Archer sprevádzať bude na bycikli na jej ďalekých cestách. Tak sa zdá, že ženské teraz sa radšej venujú byciklu, ako javištu a spisbe.

Pre nesvár rodičov. V Temešvári zbláznilo sa jedno pekné 19ročné dievča, lebo sa jej rodičia rozsobašujú. Nešťastné dievča menuje sa Maria Mannheimerová a v jednom návale šíalenstva sadla si na horiaci špiritus, na ktorom varili kávu a razom sa jej šaty chytily. Pribehl jej na pomoc, ale sa bránila ustavične vykrikujúce, aby ju necheli umrieť, lebo ju už čakajú anjeli v raji. Konečne zamdlela. Odviezli ju do nemocnice, kde teraz zápasí so smrťou.

Zlodeji v klepei. V Szápári (vesprímska stol.) sluha Július Csurgó a koniar Franc Madarász vlámali sa do písacieho stolíka svojho pána, statkára Gejzu Wallu, a ukradnúce odtiaľ 1200 zlatých a jednu briliantovú nákrčnú ihlu ušli do Stolného Belehradu, kde u jedného záložníka chceli drahocennú ihlu založiť. Záložníkovi bol pôvod ihly podozrivý a zavolať policajta, ktorý potom zlodejov chytil. Zlodeji už sedia.

Nešťastie vo fabrike. Vo zvolenskej plechovej fabrike „Union“ robotník Martin Tretiak upevňoval valce, pri čom sošmiknul sa s podstavca a jedna noha dostala sa mu medzi valce. Ťažko raneného robotníka zaviezli do nemocnice.

Zomrel na vlaku. Pavol Szikora, 14ročný stolársky učeň rodom z Baňskej Bystrice vezúc sa na vlaku zomrel v železničnom vozni medzi Lovinobaňou a Kriváň-Detvou. Jeho mrtvola vyložená bola vo Zvolene, kde lekári konštatovali, že zomrel následkom srdcového neduhu.

Nechty odznakom charakteru. Dľa pozorovania istého Angličana poznať možno dľa nechtov duševné nadanie a povahu jednotlivých ľudí. Dľa neho označujú úzke nechty poetické nadanie, lásku ku hudbe ale aj veľkú náklonnosť k pohodlnému životu. Dlhý, plochý necht je odznakom múdrosti, pokojného smýšľania na základe dokonalého vzdelania a vážnych vlastností ducha. — Ctnosť, kvetúce zdravie a zmužilosť označuje necht peknej barvy, kdežto sebezvolnosť, zlosť a prudkú povahu označujú krátke a široké nechty. Badateľ tento radí dámam, aby sa nevydávaly za mužov, ktorí majú tvrdé a ostré nechty a mužských upomína, aby si nebrali ženské s mäkkými nechtami.

KU OBRÁZKU.

Matka Božia.

Vstupujeme do Velikého týždňa, v ktorom slávime pamiatku boľastného umučenia a slavného z mŕtvých vstania nášho Vykupiteľa Pána Ježiša Krista. Z tejto príležitosti podávame pekný obraz Matky Božej, ťažko navštívenej Bohorodičky, ktorá v svätej pokore oddávajúce sa do lásky Boha Otca, hlboko zronená trpela tie najväčšie muky srdca materského, keď jej Syn Ježiš Kristus postupoval ťažkú smrť mučednícku, aby vykúpil človečenstvo. Niet toho pera, ktoré by vylíčilo jej hlboké bóle, jej veľkú žalosť, keď videla umierať svojho jediného syna na kríži, Syna Božieho v spoločnosti dvoch lotrov, čím ho ľudská ztrestanosť a bezbožnosť čím hlbšie chcela

ponížiť, — a niet pera, ktoré by vedelo opísať jej hlbokú dôveru v Otca nebeského, jej svätú pokoru, jej oddanie sa do vôle Božej v ťažkých dňoch navštívenia. A svätá Matka Božia premohúc ťažké bóle, prekonajúc ťažkú, trnistú cestu života teraz kochá sa so svojím Synom v príbytku Otca nebeského a jako kráľovná nebeská plesá radosťou vo večnej sláve pri Otcovi, Synovi a Duchu Svätom.

K OBVESELENIU.

Slúžka: „Milostpani, vonku je jakýsi pán, ktorý si praje s vami hovoriť.“

Pani (ktorá mala práve vzácnu návštevu): „Povedzte mu, nech za chvíľku počká.“

Slúžka: „Prosím, milostpani, on hovoril, že čaká už bez toho vyše šesť mesiacov.“

Duch a prítomnosť.

„Odpusťte, ale zdá sa mi, že som vás už dakde videl; není ste vy sestra alebo príbuzná pani vyslancovej Chmeličkovej?“ — „Nie, ja sama som manželka vyslanca Chmeličku.“ — „Aha, preto tá báječná podobnosť!“

Cena potravných článkov.

Budapešť, 5. apríla.

V budapešťianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 108, zadok 120, polievková 140, jazyk 138, obličky, ľadviny 188, čistené 380 halierov za 1 klg. — *Barančina:* predok 200, zadok 240 hlov. — *Teľacina:* predok 100, zadok 108, stehno 180 hlov za 1 klg. — *Bravčovina:* 112, stehno a lopatka 120 hlov za 1 klg. — *Sunka:* pražská 180, surová 140 hlov za 1 klgr. pri kúpe najmenej 5 klgr.

Masť: Sviňská 112 hlov, loj 108 hlov, slanina ku roztopeniu 110 hlov a husacia masť 220 hlov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 160, sliepku 180, kohúta 220 hlov. Za jednu tučenú kačku 240, za tučenú hus 700 hlov. — *Očistená drúbež:* kura 140, sliepka 160, kapúň 300 hlov, tohoročná hus 10 kor. (za jeden klgr. tučenej husy 130 hlov), morka za kilo 140 hlov, a kačka za kus 280 hlov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 6 kusov za 40 hlov, menšie 42 kusov za 2 koruny, ku čajn 6 kusov za 40 hlov.

Ryby: Kapor 160, sumec 160, štika 110, znbáč 240, jesater 400, okúň 240 hlov za klgr. Raky: kus za — hlov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 200, ku čajn 260 hlov za 1 klgr. Tvaroh 46 hlov za kilo. — Smotana 56 hlov za liter. — Pár holubov 160 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klgr. divej svine 80 hlov, stehno srny — hl. — Zemiaky nové 22 hlov za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	26:00	24:80	23:60	22:20	21:40	20:80
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	18:80	16:00	13:40	10:80		

Pšeničné otruby drobné po kor. 9:00, hrabé po 9:00.
Zeleniny: Zemiaky ružiaky kor. 2:80—3:60, žlté

kor. 4:00—4:20, rožky kor. 7:00—7:20, biele kor. 2.80—3:00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 30 hl. kor. — *Cibuľa* kor. 5:00—8:40 m. e. *Zeler* 100 kusov — *Nové uhorky*: za kus 2 koruny.

Strova: *Hrach* nový klgr. 100 hal., čistený starý 20—30 hal. za liter. *Sošovica*: domáca 16—24 za klgr. *Riža* 20 hlov za kilo. *Zelená fazuľa* 8 korún za klgr.

Chlieb: miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

»Sohr Sväto-Antonská« fabrika na strieborno-ocelové kosi, ktorej jediný a výhradný rozosielať a predavať je

Pán **JOSEF SOHR**
v meste **Szill** (Somogym.)

ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený.

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať »Sohr Sväto-Antonskú« kosu z ktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto z medzi 100 »Sohr Sväto-Antonských« vie preukázať päť zlých kôs.

Ochranná známka

Kto úplne spoľahlivú, dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť zdarma a vyplatene zašle.

➔ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ➔

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednávať shromažďovať. — Shromažďiteľom výhody! — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruka! (15—9.)

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 6. apríla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75—81	7.10	7.85	Státny dlh.					
peštianska	75—81	7.20	8.05	(Za každých 100 korún)					
stolnobebradská	75—81	7.40	8.15	Uhorská zlatá renta 4½%	97.20	97.70	Prvá uhor. poisť. spol.	5525.—	5575.—
Kas (šito)	70—72	6.15	6.45	korunová renta 4½%	95.60	94.00	Pešť. uh. kupec. b.	2726.—	2725.—
Jačmeň na krm.	60—62	5.65	5.70	Uhorské regálové úpis 4½%	98.25	99.00	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	16000.—	16050.—
na páku	62—64	5.45	5.55	premiové úpis 4½%	164.25	165.25	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	636.00	638.00
na várku	64—66	—	—	Uhorská tissko-segedínska poisťička 4½%	—	—	Záložné listy.		
Ovos	59—41	5.00	5.45	Uhorská žel. poisťička 4½% v zl.	101.00	102.00	Uhorského pozem. úverového ústavu 4½%	93.00	93.75
Kukurica	—	5.25	5.45	vyňakové úpis 4½%	92.90	93.60	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	99.00	100.00
Bobo	—	5.00	5.50	Spoločná poisťička v bež. penia-soch 4½%	99.20	99.70	Uh. úver. ústavu s prémieou 4½%	119.00	120.00
Repica	—	12.50	13.05	Žreby.			Peniaze.		
Dateľinové semá, luc.	—	36.—	46.00	Spolku „Jó salv“	6.25	6.75	Cisársky dukát	11.40	11.48
Červené	—	—	—	Uhorského „Červeného kríša“	19.00	20.00	Dvadsať-frankovník	19.26	19.36
Svínská maso (čianska)	—	56.50	57.00	Rakúskeho	42.00	43.00	Nemecká ríšska marka	118.55	118.85
„vltická“	—	—	—	Basilika	12.25	13.25	Striebro	—	—

Tlačou cis. a kráľ. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.